

Medieplan

Alfta bibliotek

**Baserad på statistik
från 2003-2004**

Innehållsförteckning

Medieplan för Alfta bibliotek.....	3
---	----------

Facklitteratur

Avdelning A	4
Avdelning B	5
Avdelning C	6
Avdelning D	7
Avdelning E	8
Avdelning F	9
Avdelning G	10
Avdelning I	11
Avdelning J	12
Avdelning K	13
Avdelning L	14
Avdelning z	15
Avdelning M	16
Avdelning N	17
Avdelning O	18
Avdelning P	10
Avdelning Q	20
Avdelning R	21
Avdelning S	22
Avdelning T	23
Avdelning U	24
Avdelning V	25
Avdelning X	26

Medieplan för Alfta bibliotek

Alfta bibliotek, som är ett kombinerat folk- och skolbibliotek, är den enda biblioteksfilialen i Ovanåkers kommun. Huvudbiblioteket ligger i Edsbyn, ca 15 km från Alfta. Fram till kommunsammanslagningarna på 1970-talet var Alfta bibliotek huvudbibliotek i Alfta kommun, och även efter att det blev filial har det fortsatt att ha ett väldigt stort och brett bokbestånd. I förhållande till folkmängden och antalet utlån så är bokbeståndet alldeles för stort och delvis mycket föråldrat. En stor och genomgripande gallring av i stort sett alla avdelningar bör genomföras för att krympa beståndet till en mer passande "filialstorlek". Som en hjälp i det arbetet vill vi försöka arbeta fram en medieplan, med uppgifter om nuläget på varje avdelning och planering för framtiden. Vi har dels plockat fram statistik ur vårt datasystem (bestånd, utlån, nyförvärv) och vi har dels inventerat våra hyllor, för att se åldersfördelningen på böckerna som står där (d v s det som låntagarna möter när de kommer för att låna). Tyvärr är även vårt datasystem gammalt och föråldrat, och vi vet att vissa uppgifter som vi har fått fram inte stämmer överens med verkligheten, men det ger ändå en fingervisning om läget. Vi har inte räknat med referensböcker i beståndsuppgifterna, varken i siffran från datasystemet eller vid hyllinventeringen, utan vi har bara räknat de böcker som låntagarna får låna hem. I siffran för nyförvärv ingår dock referensböcker. Ofta när vi köper in en ny upplaga/utgåva av en referensbok, så ändrar vi den förra upplagan/utgåvan till utlåningsexemplar, så det innebär ett nytt tillskott på utlåningshyllan också.

Bestånd = bibliotekets bokbestånd hösten 2004.

Utlån = utlåningssiffrorna ett år bakåt vid undersökningstillfället, d v s 031001 – 040930.

Nyförvärv = de böcker som förvärvades 2003.

Utnyttjandegrad är ett användbart nyckeltal, som man får fram genom att dividera antalet utlån på en avdelning med antalet exemplar på avdelningen. En utnyttjandegrad på 1,0 betyder att böckerna på den avdelningen är utlånade i snitt en gång per år. Med en utlåningstid på 4 veckor innebär det att de står inne på hyllan 48 veckor per år. En bra utnyttjandegrad bör ligga på 4-6. Om utnyttjandegraden är under 1 betyder det att det finns många böcker som aldrig blir utlånade över huvud taget, s k hyllvärmare. Genom att gallra bort hyllvärmarna blir det lättare att hitta de nya och fräscha böckerna, och erfarenhet från andra bibliotek visar att låntagarna upplever det som att biblioteket har köpt mycket mer nya böcker än tidigare!

Eftersom biblioteket har så stora mängder gamla böcker blir gallring det mest prioriterade i mediearbetet under våren-sommaren 2005. När vi sedan har fått ner beståndet till en mer passande nivå blir det dags att titta närmare på eventuella ändringar på de olika avdelningarna; vilka underavdelningar ska vi ha, var behöver vi komplettera med nytt material, kan digitala media vara ett alternativ/komplement till de tryckta böckerna?

Facklitteratur för vuxna

Avdelning A : Bok- och biblioteksväsen

Bestånd: 91

Utlån: 5

Utnyttjandegrad: 0,1

Nyförvärv: 11

Antal ex på hyllan: 41

Varav

0-5 år gamla: 12

6-10 år gamla: 10

mer än 10 år gamla: 19

Här skiljer det mycket på beståndssiffran från datasystemet och antalet böcker som står inne på hyllan. En förklaring kan vara att en del gamla bibliografier, som står som referensböcker i lånedisken, inte är inlagda som referensböcker i systemet. (Vi har inte kontrollerat detta.)

Om vi ser på böckerna som står i hyllan, så är en förhållandevis stor andel nya tack vare bibliotekets abonnemang på Bibliotekstjänsts utgivning av bibliografier och böcker om biblioteksväsendet. Utlåningen är ändå låg, eftersom det här är böcker som mest riktar sig till bibliotekspersonalen. En del gamla böcker kan säkert gallras och en del kan kanske flyttas från ”öppen hylla” till arbetsrum.

Avdelning B : Allmänt och blandat

Bestånd: 161

Utlån: 64

Utnyttjandegrad: 0,4

Nyförvärv: 3

Antal ex på hyllan: 87

Varav

0-5 år gamla: 14

6-10 år gamla: 8

mer än 10 år gamla: 55

På avdelning B finns böcker om omstridda fenomen, fonder och stipendier, citatböcker, årsböcker m m. Mycket är gammalt och kan gallras, men en del böcker behöver ersättas av nya upplagor/utgåvor.

Avdelning C : Religion

Bestånd: 152

Utlån: 46

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 3

Antal ex på hyllan: 129

Varav

0-5 år gamla: 12

6-10 år gamla: 23

mer än 10 år gamla: 94

Cjz räknas inte in här, eftersom de böckerna är placerade tillsammans med andra biografier.

Här finns mycket gamla böcker, som bör gallras. Avdelningen skulle vinna på att omarbetas och delas upp i fler underavdelningar. Böckerna på avdelning Cm Religionshistoria används mycket av studerande, och de behöver gås igenom för att se vad som eventuellt saknas, och en finfördelning av böckerna på olika religioner skulle både underlätta för låntagarna att hitta och för personalen att se var det behöver kompletteras med nytt.

Avdelning D : Filosofi och psykologi

Bestånd: 208

Utlån: 126

Utnyttjandegrad: 0,6

Nyförvärv: 3

Antal ex på hyllan: 181

Varav

0-5 år gamla: 25

6-10 år gamla: 50

mer än 10 år gamla: 106

Dbz räknas inte in här, eftersom de böckerna är placerade tillsammans med övriga biografier.

Avdelningen har en hel del nya böcker och en relativt hög utlåning, men eftersom det också finns hyllvärmare så blir inte utnyttjandegraden så hög ändå. Om vi gallrar de böcker som aldrig lånas ut så stiger utnyttjandegraden automatiskt och de nya böckerna blir mer synliga.

Med tanke på psykologiböckernas popularitet, så borde vi kanske köpa fler sådana böcker än vi gjort de sista åren. Om man jämför hur många procent avdelning D har av den totala utlåningen av facklitteratur (4,5 %) med hur många procent avdelningen har fått av nyförvärven (1,5 %), så har vi köpt för lite nya böcker till den här avdelningen.

Underavdelning Do Psykologi skulle vi kunna bryta upp ytterligare i t ex Doc, Dog, Dop och framför allt Dok.

Avdelning E : Uppfostran och undervisning

Bestånd: 83

Utlån: 26

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 2

Antal ex på hyllan: 77

Varav

0-5 år gamla: 14

6-10 år gamla: 30

mer än 10 år gamla: 33

E är en liten avdelning med låg utlåning. En del av de gamla böckerna borde vi kunna gallra och köpa in något nytt i stället.

Avdelning F : Språkvetenskap

Bestånd: 222

Utlån: 76

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 11

Antal ex på hyllan: 171

Varav

0-5 år gamla: 19

6-10 år gamla: 17

mer än 10 år gamla: 135

Här behövs framför allt gallring. Beståndet av ordböcker för olika språk bör ses över. Lästräningsböcker på olika språk, t ex "Easy readers", skulle kunna flyttas till skönlitteraturen på respektive språk.

Avdelning G : Litteraturvetenskap

Bestånd: 172

Utlån: 25

Utnyttjandegrad: 0,1

Nyförvärv: 7

Antal ex på hyllan: 127

Varav

0-5 år gamla: 23

6-10 år gamla: 13

mer än 10 år gamla: 91

Gz och Gcz är placerade och räknas tillsammans med andra biografier.

Trots att en hel del böcker har gallrats på denna avdelning, så är större delen av beståndet ändå mer än 10 år gammalt. Vi måste gallra mer! Den låga utnyttjandegraden visar att vi har många hyllvärmare på den här avdelningen. Om man jämför hur många procent avdelning G har av den totala utlåningen av facklitteratur (0,9 %) med hur många procent avdelningen har fått av nyförvärven (3,4 %), så har vi köpt för mycket nya böcker till den här avdelningen. Förklaringen är troligen att vi faktiskt inte har köpt böckerna själva, utan vi har fått dem genom distributionsstödet.

Avdelning I : Konst, musik, teater och film

Bestånd: 521

Utlån: 132

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 10

Antal ex på hyllan: 451

Varav

0-5 år gamla: 50

6-10 år gamla: 40

mer än 10 år gamla: 361

Alla biografier utom konstnårsbiografier är placerade på avdelning z.

Stor avdelning med mycket gamla böcker, som ändå är vackra och känns svåra att gallra bort, men det är tvunget om låntagarna ska kunna hitta de nya böckerna. Av konstnårsbiografier är det troligen mest böcker om de stora, kända konstnärerna som lånas ut. Huvudbiblioteket får ta huvudansvaret för äldre och ”smalare” litteratur.

Avdelning J : Arkeologi

Bestånd: 61

Utlån: 5

Utnyttjandegrad: 0,1

Nyförvärv: 0

Antal ex på hyllan: 56

Varav

0-5 år gamla: 1

6-10 år gamla: 3

mer än 10 år gamla: 52

Liten avdelning med nästan enbart gamla böcker. Gallring och nyinköp!

Avdelning K : Historia

Bestånd: 621

Utlån: 146

Utnyttjandegrad: 0,2

Nyförvärv: 5

Antal ex på hyllan: 557

Varav

0-5 år gamla: 53

6-10 år gamla: 42

mer än 10 år gamla: 462

Stor avdelning med mycket gamla böcker. De nya som köps in försvinner bland alla gamla. Svårt att gallra, eftersom historieböcker i stort sett aldrig blir inaktuella, men en omfattande gallring måste genomföras!

Avdelning L : Biografi med genealogi

Bestånd: 67

Utlån: 40

Utnyttjandegrad: 0,6

Nyförvärv: 3

Antal ex på hyllan: 36

Varav

0-5 år gamla: 4

6-10 år gamla: 3

mer än 10 år gamla: 29

Här finns böcker om släktforskning och biografiska samlingar. Avdelningen är liten och de flesta böckerna är mer än 10 år gamla. En del borde kunna gallras.

Avdelning z : Biografier och memoarer

Bestånd: 421

Utlån: 281

Utnyttjandegrad: 0,7

Nyförvärv: 19

Antal ex på hyllan: 405

Varav

0-5 år gamla: 71

6-10 år gamla: 64

mer än 10 år gamla: 270

Alla biografier, förutom konstnärsbiografier (Ibz) och böcker om särskilda idrottsutövare (Rbz), står samlade på denna avdelning, som är placerad i samma rum som skönlitteraturen. Avdelningen gallrades hårt i augusti 2004, men ändå är utnyttjandegraden lägre än 1. Lz-böckerna har en utnyttjandegrad på 1,1 medan biografier om olika författare, skådespelare, musiker m m (Cjz, Dbz, Gcz, Gz, Ijz och Ikz) har utnyttjandegrader på högst 0,3, vilket ger ett medelvärde på 0,7. Det är möjligt att utlåningssiffrorna för nästa år blir högre, tack vare att det har blivit lättare att hitta de nya böckerna. Trots att vi gallrade så mycket böcker, så kan vi säkert gallra fler ändå.

Avdelning M : Etnografi, socialantropologi och etnologi

Bestånd: 147

Utlån: 41

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 5

Antal ex på hyllan: 131

Varav

0-5 år gamla: 12

6-10 år gamla: 16

mer än 10 år gamla: 103

M är en ganska liten avdelning med låg utlåning. Många böcker är gamla och lånas aldrig ut. Gallring!

Avdelning N : Geografi

Bestånd: 761

Utlån: 234

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 18

Antal ex på hyllan: 582

Varav

0-5 år gamla: 75

6-10 år gamla: 86

mer än 10 år gamla: 421

Här finns det alldeles för många gamla böcker, som aldrig blir utlånade.

Resehandböckerna är skapligt nya, men det finns massor av gamla reseskildringar och också väldigt mycket gamla böcker om Sveriges olika landskap, som kan tas bort.

Avdelning O : Samhälls- och rättsvetenskap

Bestånd: 276

Utlån: 92

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 17

Antal ex på hyllan: 217

Varav

0-5 år gamla: 47

6-10 år gamla: 45

mer än 10 år gamla: 121

På avdelning O finns det en hel del nya böcker, vilket är nödvändigt eftersom de ska innehålla gällande lagar och förordningar, men det finns också mycket gamla hyllvärmare. Det är extra viktigt att kontrollera att vi inte har böcker med gamla felaktiga lagar och regler.

Om man jämför hur många procent avdelning O har av den totala utlåningen av facklitteratur (3,3 %) med hur många procent avdelningen har fått av nyförvärven (8,3 %), så har vi köpt för många nya böcker hit. För den här avdelningen är det ändå motiverat av orsakerna ovan. Flera av nyförvärven är dessutom referensböcker, som ej får lånas hem.

Avdelning P : Teknik, industri och kommunikationer

Bestånd: 650

Utlån: 249

Utnyttjandegrad: 0,4

Nyförvärv: 20

Antal ex på hyllan: 599

Varav

0-5 år gamla: 79

6-10 år gamla: 104

mer än 10 år gamla: 416

P är en stor avdelning med mycket gamla böcker. Här är gallringsbehovet jättestort på samtliga underavdelningar. Vissa underavdelningar behöver kompletteras med nytt material, t ex P.08 Energiförsörjning och Pc Elektronik. Även Pu Datorer och databehandling behöver nytillskott eftersom livslängden på databöcker inte är så lång, men det stora problemet där är att det är så svårt att veta vad man ska köpa eftersom utbudet är så stort.

Avdelning Q : Ekonomi och näringsväsen

Bestånd: 1125

Utlån: 749

Utnyttjandegrad: 0,7

Nyförvärv: 32

Antal ex på hyllan: 1002

Varav

0-5 år gamla: 123

6-10 år gamla: 142

mer än 10 år gamla: 737

Avdelning Q är bibliotekets största avdelning bland facklitteraturen och det är också den avdelning som (sett i antal lån) har störst utlåning. Även på utnyttjandegraden hamnar den i topp tillsammans med avdelning S och biografier med 0,7 i snitt. 0,7 är ändå en väldigt låg utnyttjandegrad, så gallringsbehovet är stort även här. Underavdelningarna Qd, Qf och Qga är i stort sett ”döda”, medan Qdf* och Qe är mycket efterfrågade. Qca och Qcc är stora underavdelningar, som troligen inte behöver vara fullt så stora. Qca skulle dessutom vinna på att delas upp i mindre underavdelningar. Underavdelningen Qcb bör brytas ut ur Qc, eftersom böcker om heminredning har blivit populära.

Fastän vi har köpt en hel del nya Q-böcker, så borde vi kanske ändå köpa mer.

Utlånet av Q-böcker utgör 26,8 % av den totala fackboksutlåningen, men avdelningens nyförvärv uppgick bara till 15,7 % av fackboksförvärven.

Avdelning R : Idrott, lek och spel

Bestånd: 248

Utlån: 76

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 9

Antal ex på hyllan: 230

Varav

0-5 år gamla: 30

6-10 år gamla: 60

mer än 10 år gamla: 140

Avdelning R är en avdelning som upplevs vara mycket efterfrågad, men utlåningen är uppenbarligen inte så hög. Problemet är delvis att det som efterfrågas inte finns att köpa (nya svenska böcker om skateboard- och snowboardåkning t ex) och att det ofta är flera elever samtidigt, som vill ha böcker om samma saker. Gallringsbehovet är extra stort på underavdelning Rd.

Avdelning S : Militärväsen

Bestånd: 55

Utlån: 39

Utnyttjandegrad: 0,7

Nyförvärv: 0

Antal ex på hyllan: 47

Varav

0-5 år gamla: 5

6-10 år gamla: 3

mer än 10 år gamla: 39

Avdelning S är en liten avdelning med mest gamla böcker, men tack vare att vissa få titlar är mycket utlånade så når utnyttjandegraden upp till 0,7, vilket är ganska bra på det här biblioteket. En del gamla titlar kan säkert gallras, och fram för allt behövs det ny och fräsch litteratur.

Avdelning T : Matematik

Bestånd: 36

Utlån: 8

Utnyttjandegrad: 0,2

Nyförvärv: 0

Antal ex på hyllan: 30

Varav

0-5 år gamla: 2

6-10 år gamla: 1

mer än 10 år gamla: 27

Ännu en liten avdelning med nästan enbart gamla böcker. Gallring och nyinköp!

Avdelning U : Naturvetenskap

Bestånd: 535

Utlån: 146

Utnyttjandegrad: 0,3

Nyförvärv: 7

Antal ex på hyllan: 453

Varav

0-5 år gamla: 31

6-10 år gamla: 33

mer än 10 år gamla: 389

U är en stor avdelning med många underavdelningar. De enda underavdelningar som har mer än någon enstaka ny bok är Ug och Uh. Alla andra underavdelningar har så gott som enbart böcker som är mer än tio år gamla. Alla underavdelningar behöver gallras hårt och det behövs mycket nytt! Uppdelningen i underavdelningar uppblandade med Q-avdelningar fungerar bra.

Avdelning V : Medicin

Bestånd: 324

Utlån: 156

Utnyttjandegrad: 0,5

Nyförvärv: 14

Antal ex på hyllan: 272

Varav

0-5 år gamla: 56

6-10 år gamla: 49

mer än 10 år gamla: 167

På vissa avdelningar känns det extra viktigt att ha nya böcker med aktuella uppgifter, de senaste forskningsresultaten. Avdelning V är ett sådant område; man ska kunna hitta de senaste rönen inom medicin och sjukvård, få de råd och den hjälp som rekommenderas just nu. Vi har ganska mycket nya böcker på avdelningen, men också många gamla. Här behövs främst gallring.

Avdelning X : Musikalier

Bestånd: 119

Utlån: 29

Utnyttjandegrad: 0,2

Nyförvärv: 5

Antal ex på hyllan: 122

Varav

0-5 år gamla: 13

6-10 år gamla: 14

mer än 10 år gamla: 95

Intresset för musiktryck är tyvärr väldigt lågt. Genom att gallra en del och skylta mer med de nya böckerna kanske vi kan få fler att upptäcka avdelningen. Läget i biblioteket är inte heller det bästa. Kanske vi kan skylta på något annat ställe ibland?